

Engelse versie published in Coat of Arms 3rd series (2007 no 214, p 159-162.). Eerder in *Heraldicum disputatones* 9 (1) 2004: 23-24.

Het wapen van John Evelyn op een waterbak uit 1660

Anton C. Zeven (Wageningen-NL) & Robert A. Laing of Colington (Johannesburg, ZA)

Inleiding

In 'The Compleat Planter & Cyderist' (1685)*, heruitgegeven, geannoteerd en van afbeeldingen voorzien door Barrie en Sarah Juniper (2003, Oxford), wordt een afbeelding van een waterbak waarop een schets van een wapen met het jaartal 1660, gegeven. Eén van ons (ACZ) schreef hierover in *Disputationes* 2003-3, p xix-xx. Wie 'The Compleat –' geschreven heeft is niet bekend; de schrijver zou afkomstig zijn uit de buurt van Nottingham. Voor ons onderzoek is hij niet van belang, omdat zijn uit 1685 stammende tekst en de uit ca 1652-1660 stammende afbeeldingen pas in 2003 door de Junipers zijn samengevoegd. De afbeelding van de waterbak en andere afbeeldingen zijn ontleend aan een collectie tekeningen, die door John Evelyn zijn gemaakt. Evelyns bedoeling was om een groot, geïllustreerd boekwerk over de tuinbouw uit te geven. Het is er niet van gekomen; gelukkig zijn zijn tekeningen voor dit boekwerk bewaard gebleven.

John Evelyn

John Evelyn ontvluchtte Engeland toen daar de burgeroorlog in 1652 uitbrak. Hij verbleef zo'n acht jaar in Gent en zou gedurende zijn ballingschap reizen hebben gemaakt. Wellicht maakte hij deze reizen om gegevens voor zijn boek over de tuinbouw te verzamelen en tekeningen van voorwerpen in gebruik in de tuinbouw te maken. Het jaar 1660 was het jaar van de Restauratie, d.w.z. de Republiek was ten einde en de Engelse koning keerde naar zijn troon terug. Het is te verwachten dat John in dat jaar naar Engeland terugkeerde en als aandenken het wapen en jaartal op de tekening van de waterbak aanbracht. Misschien bezat hij deze waterbak met het wapen en tekende de bak als illustratie van zijn komende boek na. De in 2003 in *Heraldicum Disputationes* gestelde vraag was: van wie of van welke instelling was het moeilijk te ontcijferen wapen?

Wapen Evelyn

Het wapen op de waterbak (afb. 1) toont ons een naar rechts gewend gaand of klimmende dier en een effen schildhoofd. Eén van ons (RAL) vond dit wapen in één van de banden van de serie *Visitations*. Hierin legden de Heralds van het College of Arms te Londen over tientallen jaren wapens vast. Het wapen blijkt dat van John Evelyn zelf te zijn. Het wordt beschreven als in blauw een gaande

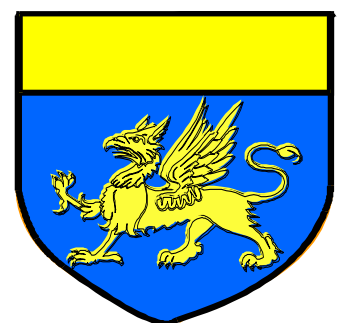
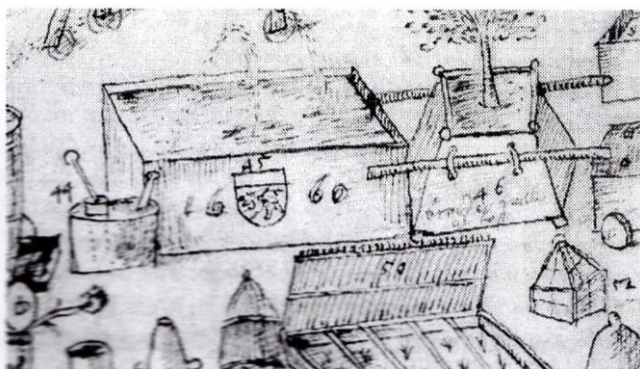
gouden griffioen en een gouden schildhoofd. Een 20ste-eeuwse afbeelding van een wapen Evelyn is gepubliceerd in het *The Armorial Who is Who 1979-1980* (ed. Gayre of Gayre and Nigg, *The Armorial*, Edinburgh). Wapenvoerder was Cecil John Alvin Evelyn. Het wapen is vermeerderd. De wapenbeschrijving luidt gevierendeeld: 1 en 2. in blauw een gaande griffioen en een schildhoofd, alles van goud (Evelyn), en 2 en 3. in zilver twee smalle dwarsbalken vergezeld boven, midden en beneden van telkens drie vogels naast elkaar, alles van groen (Aylard).

Ook in Nederland komt een familie Evelijn voor. Mocht deze familie een wapen bezitten, dan komt die niet in de collecties Muschart en Steenkamp/Damstra van het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag voor.

Slot

De vraag blijft of John Evelyn inderdaad een waterbak met zijn wapen bezat en dat de datum 1660 het jaar van zijn terugkeer naar Engeland markeerde. Indien deze vraag bevestigd beantwoord wordt, dan zou deze waterbak de tand des tijds kunnen hebben doorstaan en nu in een al of niet openbare collectie bewaard worden.

*De volledige titel luidt 'The Compleat Planter & Cyderist, or choice collections and observations for the propagating and manner of fruit-trees, and the most approved ways and methods yet known for the making and ordering of cyder and other English wines'. Thomas Bassett, 1685. Aan de facsimile (Oxuniprint, Oxford) werden naast afbeeldingen uit de collectie John Evelyn ook een aantal afbeeldingen ontleend aan Tradescant Orchard (Bodleian, Oxford) toegevoegd.

Afb. 1. De waterbak met het wapen en het jaartal 1660.

Afb. 2. Wapen Evelyn. Tekening Nineke Ch. Zeven-Hissink.

ACZ (toegevoegd 2008): in Coats of Arms 3rd series vol. IV, pt 1 no 215 spring 2008 p 64-66 geeft E.J. Redshaw in een noot *Arms on a seventeenth-century cistern* informatie over een andere cistern met een wapen.